

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

1. ประวัติความเป็นมา

ในสมัยที่เมืองสงขลาปกครองโดยเจ้าเมืองเป็นผู้เหมาเมืองเหมาภาษีโดยตระกูล ณ สงขลา นั้น บริเวณที่เป็นเขตการปกครองของอำเภอบางกล้าในขณะนี้ยังคงเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ อยู่ในอำนาจการปกครองของเมืองสงขลา โดยมีนายแขวง นายอำเภอ (แบบเก่า) ที่มีฐานะใกล้เคียงกับตำบล และหมู่บ้านอย่างที่ป็นอยู่ในปัจจุบัน ปี ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) พระยาวิเชียรคีรี (ชม ณ สงขลา) ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา เห็นว่ากรมการในเมืองสงขลามีมาก (มี 15 อำเภอ) จึงจัดยกเลิกนายอำเภอ และนายแขวงเสีย ตั้งเป็นนายตำบลบ้าน คือบ้านหนึ่งให้มีนายบ้านผู้หนึ่งกำกับ ดังนั้นอำเภอหนึ่งจึงแยกมีนายบ้านหลายสิบตำบล นายบ้านทั้งปวงในอำเภอหนึ่งให้รวมขึ้นกับกรมการในเมืองผู้หนึ่ง ตามรายงานของพระสฤทธิพิจนกรณ ซึ่งว่าด้วยการตรวจแหลมมลายูใน พระราชอาณาเขต ร.ศ.113 กล่าวถึงสภาพของเมืองสงขลาขณะนั้นว่า “กรมการที่เป็นญาติ หรือเป็นผู้ไว้เนื้อเชื่อใจ ชอบพอแห่งพระยาวิเชียรฯ มอบให้ว่าหลายตำบล ดังเช่น หลวงนุชิตพิทักษ์ (สิน) ว่าอำเภอรัตนภูมิ อำเภอ กำแพงเพชร แลกรมการก็ได้ว่าอีกคนละ 2 อำเภอบ้าง 3 อำเภอบ้าง” ขณะนั้นบางกล้าขึ้นกับอำเภอ หลวงพิไชยสมบัติ หมู่บ้าน 1 ในจำนวน 58 บ้าน บ่งว่า “บ้านบางกล้า 1 บ้าน 81 เรือน” “บ้านท่าช้าง 1 บ้าน 36 เรือน” ส่วนบ้านแม่ทอมอยู่ในสังกัดของหลวงรักษาพลสยาม 1 บ้าน มี 44 เรือน บ้านคูเต่า มี 10 เรือน เป็นที่น่าสังเกตว่า ในขณะนั้นบ้านบางกล้ามีจำนวนเรือนมากที่สุดในอำเภอ หลวงพิไชยสมบัติ รองลงมาคือบ้านบางหริ่ง 62 เรือน (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 8, 2542)

“บางกล้า” เป็นชื่อหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ซึ่งเรียกตามสภาพพื้นที่ สืบเนื่องมาจากในพื้นที่ที่มีน้ำไหลผ่านออกสู่ทะเลสาบสงขลา บริเวณช่วงปลายลำคลอง ที่ติดกับทะเลสาบ ชาวบ้านจะเรียกว่า “บาง” ในช่วงปลายลำคลอง สายน้ำจะแตกแยกเป็นหลายช่องทาง เพื่อไหลสู่ทะเลสาบ บริเวณดังกล่าวจะเกิดเกาะ หรือแก่งที่มีสายน้ำล้อมรอบ มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน และมี เกาะหนึ่ง ชาวบ้านเรียกว่า “เกาะกลม” บริเวณช่วงปลายลำคลองที่มีเกาะชื่อกลม จะเรียกว่า “บางกลม” หมายถึงปลายลำคลองที่มีเกาะกลมตั้งอยู่ ต่อมาได้มีชาวจีนอพยพโดยอาศัยล่องเรือสำเภามาทางทะเลสาบสงขลา เข้ามาทางบางกลม และได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนปะปนอยู่กับคนไทยดั้งเดิม การออกเสียงของคนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานทำให้การเรียกชื่อ “บางกลม” เปลี่ยนไปเป็น “บางกล้า” มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีคำกลอนกล่าวไว้ดังนี้ (สุติมา หมัดอะดัม, 2551)

มีเกาะกลม ปากคลอง มองเด่นนัก

สัญลักษ์ณ์ ชื่อบ้าน นานักหนา

บางเกาะกลม เขากล่าว เล่ากันมา

พูดเพี้ยนว่า บางกล้า ชื่อลำธาร

จากความหมาย สายน้ำ กร้ากับเกาะ เป็นนามเหมาะ ยิงนัก มีหลักฐาน
แม่เกาะกลม จางหาย ไปเสียนาน เหลือแต่บ้าน บางกล้า รุ่งจำเรียว

ก่อนที่บางกล้าจะได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ ตำบลบางกล้าขึ้นกับอำเภอหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2529 กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งเขตท้องที่การปกครองของอำเภอหาดใหญ่ใหม่ โดยให้แยก ตำบลบางกล้า ตำบลท่าช้าง ตำบลแม่ทอม และตำบลบ้านหาร ตั้งเป็นกิ่งอำเภอ เรียกว่า กิ่งอำเภอบางกล้า มีผลตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2529 ได้เปิดทำการชั่วคราวโดยใช้อาคารเรียน โรงเรียนปริยัติธรรม วัดชลธาราวาส หมู่ที่ 1 ตำบลบางกล้า และได้ย้ายไปตั้งที่ว่าการกิ่งอำเภอถาวร ที่บ้านควนนายจีน หมู่ที่ 1 ตำบลบางกล้า เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2530 เหตุผลในการขอตั้งกิ่งอำเภอบางกล้า คือ

1) ด้านการเมือง มีที่บางส่วนของกิ่งอำเภอบางกล้าเป็นป่าทอรัญกันดาร ทำให้ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมีเขตงานอยู่ในอำเภอรัตภูมิเข้ามาหาเสบียงอาหาร และปลุกปั่นยุยงราษฎร ทำให้ไม่สะดวกในการประกอบอาชีพ

2) ด้านการปกครอง เนื่องจากอำเภอหาดใหญ่เดิมมีเขตรับผิดชอบมากถึง 18 ตำบล 144 หมู่บ้าน ทำให้ทางราชการดูแลไม่ทั่วถึง เป็นเหตุให้ราษฎรไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร ในการติดต่อราชการไม่สามารถสนองต่อประชาชนให้ทันกับเหตุการณ์ ตลอดจนราษฎรไม่ได้รับความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

3) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในด้านการเกษตรกรรมซึ่งมีการทำนา ทำสวนผลไม้ และสวนยางพาราเป็นบางส่วน สำหรับการเพาะปลูกราษฎรยังขาดแหล่งน้ำ เมื่อยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอแล้วราษฎรก็จะได้มีเจ้าหน้าที่เกษตรเพิ่มขึ้น เป็นการที่จะเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ แก่เกษตรกรให้ดียิ่งขึ้นและเป็นการเตรียมการยกเป็นชุมชนที่คาดว่าจะเจริญก้าวหน้าในอนาคตเป็นอำเภอต่อไป

กิ่งอำเภอบางกล้าได้ยกฐานะเป็นอำเภอบางกล้า เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2538 (สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8, 2542)

2. สภาพทั่วไป

2.1 ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอบางกล้า ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสงขลา มีระยะทางห่างจากจังหวัดสงขลา ประมาณ 50 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งอำเภอประมาณ 162 ตร.กม. ห่างจากอำเภอหาดใหญ่ 15 กิโลเมตร

2.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัทภูมิ ตำบลลูลง อำเภอหาดใหญ่ ตำบลบางเหริยง อำเภอกวนเนียง และทะเลสาบสงขลา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลควนลัง ตำบลลูลง อำเภอหาดใหญ่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลคูเต่า ตำบลคลองแห และคลองอู่ตะเภา อำเภอหาดใหญ่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัทภูมิ

ภาพ 2 แผนที่อำเภอบางกล่ำ

2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด

- 1) ที่ราบริมทะเลสาบสงขลา
- 2) ที่ราบคลองอู่ตะเภา, คลองบางกล่ำ, คลองวาด และคลอง ร.1

2.4 ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอบางกล่ำ มีภูมิอากาศประเภทมรสุมในเขตร้อน อุณหภูมิอยู่ในระดับที่ค่อนข้างคงที่ โดยมีอากาศไม่ร้อนจนเกินไป มีปริมาณน้ำฝนแต่ละเดือนแตกต่างกันไปตามมรสุม มีปริมาณฝนตกน้อยกว่า 62 มิลลิเมตร หรือ 204 นิ้ว ในระยะเวลา 1-2 เดือน แบ่งฤดูกาล ออกได้ 2 ฤดู

2.4.1 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมกราคม เป็นระยะเวลา 9 เดือน สามารถแบ่งออกได้ 2 ระยะ โดยอาศัยการพิจารณาจากกระแสลมประจำฤดูท้องถิ่น

ระยะแรก ฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ช่วงนี้มีฝนตกน้อย เนื่องจากมีภูเขาซึ่งทอดขวาง ทิศทางลมมรสุมทางด้านตะวันตกและทางทิศใต้

ระยะสอง ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม ซึ่งในระยะนี้มีฝนตกชุก และมีปริมาณมาก

2.4.2 ฤดูแล้ง เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ในระยะนี้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ แต่อุณหภูมิไม่สูงขึ้นมากนัก

2.5 ปริมาณและการกระจายของฝน

ปริมาณตกเฉลี่ย 2,093.8 มิลลิเมตรต่อปี มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตามฤดูกาล ช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน มีปริมาณของฝนตกเฉลี่ยรวมประมาณ 560.5 มิลลิเมตร และช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคมเป็นช่วงที่มีปริมาณฝนตกหนาแน่นที่สุด มีปริมาณฝนเฉลี่ยรวมประมาณ 1,401.2 มิลลิเมตร แต่ฝนตกชุกที่สุดในเดือนพฤศจิกายน 582.6 มิลลิเมตร แต่ในช่วงฤดูแล้ง เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนปริมาณฝนตกเฉลี่ย 81.9 มิลลิเมตร การกระจายของฝนที่ตกในรอบปี เฉลี่ย 158.7 วัน เดือนพฤศจิกายนมีจำนวนฝนตกมากที่สุด เฉลี่ย 22.5 วัน แต่เดือนกุมภาพันธ์มีฝนตกน้อยที่สุดเฉลี่ย 45 วัน ในช่วงฤดูฝนจำนวนฝนตก 10.8 – 22.5 วัน

2.6 อุณหภูมิ

อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดตลอดปี 31.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดตลอดปี 23.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยในรอบปีสูงสุดในเดือนเมษายน 28.7 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบปีต่ำสุดในเดือนพฤศจิกายนและเดือนธันวาคม 26.61 องศาเซลเซียส ความแตกต่างของอุณหภูมิต่ำสุดในรอบปีต่างกัน 2.1 องศาเซลเซียส

2.7 ประชากร

อำเภอมีประชากร ณ วันที่ 31 มีนาคม 2555 จำนวนทั้งสิ้น 29,091 คน โดยแยกเป็นชาย 14,406 คน หญิง 14,685 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 182 คน/ ตารางกิโลเมตร (ประชากรทั้งหมด ÷ พื้นที่อำเภอเป็นตารางกิโลเมตร)

2.8 ศาสนา

นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 71

นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 29

3. การเมืองการปกครอง

3.1 อำเภอบางกล้า ประกอบด้วย 4 ตำบล ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรในอำเภอบางกล้า

ลำดับ	ตำบล	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
1	บางกล้า	1,844	1,767	3,611
2	ท่าช้าง	9,709	9,926	19,635
3	แม่ทอม	1,039	1,200	2,239
4	บ้านหาร	1,814	1,792	3,606

ที่มา: สำนักทะเบียนอำเภอบางกล้า ข้อมูลเมื่อวันที่ 31 เดือนมีนาคม พ.ศ.2555

3.2 มีส่วนราชการสังกัดการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 7 หน่วยงาน ประกอบด้วย

3.2.1 ที่ทำการปกครองอำเภอ

3.2.2 สำนักงานสัสดีอำเภอ

3.2.3 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

3.2.4 สำนักงานที่ดินอำเภอ

3.2.5 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

3.2.6 สำนักงานเกษตรอำเภอ

3.2.7 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

3.3 ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อราชการส่วนกลาง และมีที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอมีหน่วยงานประกอบด้วย

- 3.3.1 ศูนย์บริหารศัตรูพืช
- 3.3.2 ศูนย์การศึกษาอนุกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางกล้า
- 3.3.3 โรงพยาบาลบางกล้า
- 3.3.4 ที่้องถิ่นอำเภอบางกล้า
- 3.3.5 สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาบางกล้า

3.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- 3.4.1 เทศบาลตำบล 2 แห่ง ประกอบด้วย 1. ทต. ท่าช้าง 2. ทต. บ้านหาร
- 3.4.2 องค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง ประกอบด้วย 1. อบต. บางกล้า 2. อบต. แม่ทอม

แม่ทอม

ตาราง 2 ความหนาแน่นประชากรอำเภอบางกล้า

ลำดับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พื้นที่ (km ²)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
1	เทศบาลตำบลท่าช้าง	102	9,709	9,926	19,635
2	เทศบาลตำบลบ้านหาร	12	1,844	1,767	3,611
3	อบต. บางกล้า	25.19	1,039	1,200	2,239
4	อบต. แม่ทอม	13.62	1,814	1,792	3,606

ที่มา: สำนักทะเบียนอำเภอบางกล้า ข้อมูลเมื่อวันที่ 31 เดือนมีนาคม พ.ศ.2555

3.5 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 3 แห่ง ดังนี้

- 3.5.1 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาย่อยอำเภอบางกล้า
- 3.5.2 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาย่อยบางกล้า
- 3.5.3 สถานีรถไฟบางกล้า/ บ้านดินลาน

4. โครงสร้างพื้นฐาน

4.1 การไฟฟ้า

จำนวนครัวเรือนในอำเภอทั้งหมด 9,849 ครัวเรือน มีไฟฟ้า 9,849 ครัวเรือน

4.2 ประปา

4.2.1 มีประปาใช้ในหมู่บ้าน จำนวน 13 แห่ง

4.2.2 บ่อน้ำบาดาล จำนวน 58 บ่อ

4.2.3 บ่อน้ำตื้น จำนวน 140 บ่อ

4.3 โทรศัพท์

มีชุมสายโทรศัพท์ - แห่ง ให้บริการได้ - แห่ง เลขหมายธรรมดา (บ้านพัก) 352 เลขหมาย เลขหมายสาธารณะ เลขหมายอื่น ๆ - แห่ง โทรศัพท์สาธารณะในชนบทห่างไกล - เลขหมาย

4.4 การคมนาคม

ในการคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด รวมทั้งคมนาคมภายในตำบล และหมู่บ้าน เป็นระบบ การคมนาคมขนส่งและพื้นที่สัญจร ดังนี้

4.4.1 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 43

4.4.2 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 414

4.4.3 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4315

4.4.4 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4208

4.4.5 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4209

4.4.6 ทางหลวงชนบท สายท่าไทร - บางหีบ

4.4.7 ทางหลวงชนบท สายคลองนกระทุง - โศกมา

4.4.8 ทางหลวงชนบท (ยธ.) สายบ้านบางกล้าบน - หัวควนเหนือ

4.4.9 ทางหลวงชนบท (ยธ.) สายคดยาง - แม่ทอม - บางกล้า

4.4.10 ทางหลวงชนบท (ยธ.) สายบ้านหาร - หัวควน

4.5 แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำทั้งสิ้น ดังนี้

4.5.1 ลำคลอง จำนวน 3 สาย

4.5.2 คลองชลประทาน ร.1 จำนวน 1 สาย

4.5.3 ฝาย จำนวน - แห่ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

5.1 ด้านการเกษตรกรรม

5.1.1 พันธุ์พืชเศรษฐกิจที่ปลูก

สภาพการผลิตของเกษตรกร การประกอบอาชีพของประชากรอำเภอบางกล้า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนา การทำสวนยางพารา ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ และการทำประมง เกษตรกรมี ประสบการณ์ในการเกษตร มีสภาพการผลิตการเกษตร ดังนี้

1) ข้าว อำเภอบางกล้ามีพื้นที่ทำนาทั้งหมด 5,776 ไร่ มีพื้นที่ทำนาจริง ประมาณ 2,935 ไร่ สาเหตุที่เกษตรกรทำนายน้อยลงมาจากภัยธรรมชาติ เช่น ในปี 2553 เกิดอุทกภัย ครอบคลุมเกือบทั้งอำเภอบางกล้า ทำให้พื้นที่ทำนาข้าวของอำเภอบางกล้า เสียหายโดยสิ้นเชิง ทำให้เกษตรกรไม่กล้าลงทุนในการทำนา จึงปล่อยให้พื้นที่นาร้างว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก บางรายเริ่มหันไปจัดทำระบบการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ปลูกยางพารา ปัจจุบันเกษตรกรเริ่มหันมาทำนาปรัง แต่ยังไม่มาก ประมาณ 782 ไร่ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนยังกลัวการเกิดอุทกภัย

2) ยางพารา มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 38,456 ไร่ พันธุ์ยางที่เกษตรกรปลูกเป็น ยางชั้น 1 คือ อาร์อาร์ไอเอ็ม 600 การใส่ปุ๋ยเกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยบำรุงรักษาสวนยาง ยังไม่ค่อยถูกต้อง ส่วนผลผลิตของเกษตรกรขายในลักษณะน้ำยางข้น ร้อยละ 70 และขายในลักษณะยางแผ่นดิบร้อยละ 30 การทำยางแผ่นดิบของเกษตรกรยังไม่มีคุณภาพ เป็นยางแผ่นดิบชั้น 3 ผลผลิตเฉลี่ย 280 กิโลกรัม/ไร่/ปี

3) การปลูกไม้ผล พื้นที่ปลูกไม้ผลทั้งหมด 2,364 ไร่ เกษตรกรปลูก แบบ เป็นแปลงร้อยละ 5 ของพื้นที่ปลูกไม้ผล และปลูกในลักษณะรวมกับที่อยู่อาศัย ร้อยละ 95 ของพื้นที่ ปลูกไม้ผล ผลไม้ที่ปลูก เช่น มะพร้าว มะม่วง ขนุน ลองกอง กระท้อน ส้มโอ มังคุด ทุเรียน การผลิต ไม้ผลเกษตรกรยังขาดการดูแลรักษาสวน การใส่ปุ๋ย เกษตรกรยังไม่ถูกต้อง เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีระบบการให้น้ำในสวน ไม้ผล ไม่มีการตัดแต่งกิ่งและห่อผล ทำให้ผลผลิตไม่ค่อยมีคุณภาพ เท่าที่ควร

4) พืชผัก เกษตรกรมีการปลูกพืชผักเล็กน้อยในบริเวณบ้าน เพื่อไว้บริโภค ในครัว ในแปลงขนาดใหญ่จะมีเกษตรกรจากต่างถิ่นมาเช่าที่ปลูกพืชผักในพื้นที่ว่างเปล่า และ ระหว่างสวนยางพาราประมาณ 2-3 ปี ก็จะเปลี่ยนพื้นที่ปลูกใหม่

5) ไร่นาสวนผสม เนื้อที่โดยประมาณ 500 ไร่ ตามโครงการปรับปรุงโครงสร้าง และระบบการผลิตทางการเกษตร โดยปรับพื้นที่นาที่ไม่เหมาะสมมาดำเนินกิจกรรมที่ให้ ผลตอบแทนสูงกว่า ซึ่งกรมการส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนกิจกรรม และปัจจุบันได้มีเกษตรกร ขยายผลออกไปอีก ลักษณะของกิจกรรมเป็นแบบขุดคูยกร่อง โดยพืชที่ปลูกมีมะพร้าวน้ำหอม

มะม่วง ส้มโอ มังคุด เงาะ ในช่วงที่ไม่ผลยังไม่ให้ผลผลิต เกษตรกรจะมีการปลูกพืชเสริมรายได้ และในร่องสวนจะมีการเลี้ยงปลา

5.1.2 พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจที่เลี้ยง

1) การเลี้ยงโค เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงโคพื้นเมืองและโคเนื้อลูกผสม เพราะโคพื้นเมืองและโคเนื้อลูกผสมหาซื้อทำพันธุ์ง่าย ราคาถูก มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม และทนต่อโรค สามารถเลี้ยงไว้บริเวณทุ่งนา หรือพื้นที่ว่างเปล่าทั่ว ๆ ไป ได้โดยไม่มีแปลงหญ้า การเลี้ยงเป็นการเสริมรายได้ให้ครัวเรือน การดูแลป้องกันรักษาโรคเกษตรกรจะใช้ การรักษาเมื่อ สัตว์ป่วยแล้ว จะมีการป้องกันบ้างในช่วงที่ราชการออกไปช่วยเหลือ โรคระบาดที่พบบ่อย คือ โรค ปากและเท้าเปื่อยและเฮโมรายิกเซพติกซีเมีย

2) การเลี้ยงไก่ เกษตรกรนิยมเลี้ยงไก่พื้นเมือง เนื่องจากเลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ ได้รวดเร็ว จำหน่ายได้ราคาโดยเลี้ยง แบบปล่อยให้หากินเอง บริเวณลานบ้านและให้อาหารเสริม พวกเศษอาหารเหลือจากในครัวเรือน การเลี้ยงเพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน การป้องกันและการกำจัด โรค เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่มีการป้องกันรักษา เมื่อเกิดโรคระบาดก็ปล่อยให้สัตว์ตายไปแล้วหา มาเลี้ยงใหม่ นอกจากทางราชการออกไปทำวัคซีนเป็นครั้งคราวตามระยะเวลาเท่านั้น โรคระบาด ที่พบ ได้แก่ โรคอหิวาห์ไก่ โรคนิวคาสเซิล โรคฝีดาษไก่ และโรคไข้ขาว

3) การเลี้ยงเป็ด เกษตรกรมีการเลี้ยงเป็ด ทั้งเป็ดเนื้อและเป็ดไข่ แบบหลัง บ้าน ให้กินเศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน โดยประมาณครอบครัวละ 5-10 ตัว

4) การเลี้ยงสุกร เกษตรกรเลี้ยงสุกรขุน โดยการสร้างโรงเรือนพร้อมอุปกรณ์ ส่วนพันธุ์สุกรที่เลี้ยง เกษตรกรจะซื้อสุกรลูกผสมจากฟาร์ม หรือเกษตรกรที่เลี้ยงแม่พันธุ์เพื่อ จำหน่ายลูก ขนาดของลูกสุกรที่จะนำมาเลี้ยง จะมีน้ำหนักประมาณ 1.5 กิโลกรัม อาหารที่เลี้ยง เกษตรกรจะใช้อาหารสำเร็จรูปร่วมกับเศษอาหารในครัวเรือน การใช้วัคซีน และเวชภัณฑ์ ใน การดูแลสุกรนั้น เกษตรกรมีการปฏิบัติน้อย อายุการเลี้ยง 3-4 เดือน น้ำหนักประมาณ 75-100 กิโลกรัม ราคาที่ขายกิโลกรัมละ 40-45 บาท การเลี้ยงสุกรขุนมีข้อจำกัดในด้านราคาและปัจจัย การผลิตมีราคาแพง

5.1.3 ด้านประมง

1) การเลี้ยงปลาน้ำจืด เกษตรกรมีการเลี้ยงปลาน้ำจืด เพื่อเสริมรายได้ พันธุ์ปลา ที่เกษตรกรนำมาเลี้ยงเป็นพันธุ์ปลาลูกผสม ส่วนใหญ่จะซื้อมาจากฟาร์มของเอกชนและของ ส่วนราชการ เช่น ปลานิล ปลาทับทิม ปลาดุก ปลาหมอ ปลาเทโพ ปลาสร้อย สภาพการเลี้ยง มีการเลี้ยง ปลาน้ำจืดและการเลี้ยงปลาในกระชัง อาหารที่เลี้ยงเป็นอาหารสำเร็จรูป โดยปลาที่พบ มีโรค เปื่อย ปัญหาคูปลารอค การเลี้ยงปลาในกระชัง เกษตรกรจะเลี้ยงในคลองอยู่ตะกาศ ในช่วงฤดูแล้ง น้ำจะ

เต็มและบางช่วงโรงงานจะปล่อยน้ำเสีย ทำให้ปลาตาย ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงในบ่อดินในช่วงฤดูแล้ง น้ำในบ่อเลี้ยงลดลง ทำให้ไม่เพียงพอในการเลี้ยงปลา อาหารที่จำหน่ายมีราคาแพง

5.2 อุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการ และประกอบการประมาณ 116 แห่ง ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง

มีสหกรณ์ จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- 1) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านยางงาม จำกัด
- 2) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านแหลมยาง จำกัด
- 3) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านยูงทอง จำกัด
- 4) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านป่ายาง จำกัด

ผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีจำนวน 11 ชนิด

- 1) เครื่องปั้นดินเผา (ชนิดเคลือบไฟสูง)
- 2) สะตอดอง น้ำพริกแมงดา น้ำพริกแกงไตปลา
- 3) ตะมุดบางกล้า
- 4) บูดหวาน
- 5) บ้านหาร ผัก-ผลไม้ ปลอดสารพิษ
- 6) ลูกหยีสามรส
- 7) ข้าวซ้อมมือบ้านเกาะไหล
- 8) ข้าวหลาม
- 9) กลุ่มสหราษฎร์ไปรุลีน่า
- 10) ข้าสด
- 11) ขนมไทย

6. การท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอบางกล้า มีดังนี้

6.1 อุทยานการศึกษาวัดท่าเมรุ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลบางกล้า เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม คนทั่วไปได้ศึกษาวิถีชีวิตของคน มี เกิด แก่ เจ็บ ตาย มีนรก และสวรรค์

6.2 วัดคงคาเลียบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 14 ตำบลท่าช้าง เป็นวัดสมัยโบราณสร้างขึ้นตามแบบศิลปกรรมไทย ผสมผสานศิลปกรรมจีน และเป็นທີ່ประดิษฐานรูปเหมือนหลวงปู่เฟื่อง ซึ่งเป็นเกจิอาจารย์ที่ชาวบ้านไทยและชาวจีนมาเลเซียให้ความเคารพ

6.3 วัดคูเต่า ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ทอม เป็นศาสนสถาน que สร้างขึ้นในสมัยโบราณ ซึ่งมีภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถที่สวยงามมาก และมีศาลาโบราณ ซึ่งได้รับรางวัลเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2011 (พ.ศ.2554) จาก “ยูเนสโก”

6.4 วัดนารังนก ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ทอม ซึ่งสำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา กำลังดำเนินการสำรวจขึ้นทะเบียน โบราณสถานแห่งชาติ

7. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสังคม

7.1 สถานศึกษาในพื้นที่อำเภอบางกล่ำ มีทั้งหมด 19 แห่ง โดยแบ่งออกได้ดังนี้

7.1.1 ระดับอุดมศึกษา	จำนวน - แห่ง
7.1.2 ระดับอาชีวศึกษา	จำนวน 1 แห่ง
7.1.3 สพฐ.	จำนวน 18 แห่ง

7.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) มี 10 แห่ง คือ

- 7.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบางกล่ำ ม.1 ตำบลบางกล่ำ
- 7.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกแซะ ม.1 ตำบลบ้านหาร
- 7.2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองขวน ม.5 ตำบลท่าช้าง
- 7.2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแพ ม.12 ตำบลท่าช้าง
- 7.2.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคลองนกกระทุง ม.6 ตำบลท่าช้าง
- 7.2.6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าช้าง ม.2 ตำบลท่าช้าง
- 7.2.7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านหนองม่วง ม.1 ตำบลแม่ทอม
- 7.2.8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยางงาม ม.10 ตำบลท่าช้าง
- 7.2.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่ายาง ม.9 ตำบลท่าช้าง
- 7.2.10 ศูนย์เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดหัวสะพาน ม.11 ตำบลท่าช้าง

7.3 ห้องสมุดประชาชน จำนวน 1 แห่ง

8. สาธารณสุข

8.1 สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

8.1.1	โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง	จำนวน	1 แห่ง
8.1.2	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวน	1 แห่ง
8.1.3	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	จำนวน	5 แห่ง
8.1.4	คลินิกชุมชน	จำนวน	2 แห่ง

8.2 บุคลากรทางการแพทย์ ประกอบด้วย

8.2.1	แพทย์	จำนวน	3 คน
8.2.2	ทันตแพทย์	จำนวน	2 คน
8.2.3	เภสัชกร	จำนวน	3 คน
8.2.4	พยาบาล	จำนวน	41 คน
	- วิชาชีพ	จำนวน	39 คน
	- เทคนิค	จำนวน	2 คน
8.2.5	เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน	จำนวน	32 คน
8.2.6	อาสาสมัครสาธารณสุข	จำนวน	410 คน

9. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความมั่นคง และความสงบเรียบร้อย

9.1	กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรบางกล้า	จำนวน	80 นาย
9.2	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	จำนวน	36 คน
9.3	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	จำนวน	163 คน
9.4	อาสาสมัครรักษาดินแดน	จำนวน	12 คน

10. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

10.1 ทรัพยากรดิน พื้นที่ส่วนหนึ่งติดต่อทะเลสาบสงขลา เดิมเป็นที่ชายเลนน้ำท่วมไม่ถึง ปัจจุบันแม้จะเป็นพื้นที่ทำนา แต่ข้อเท็จจริงได้ผิวดินยังมีลักษณะเป็นดินเค็ม มีอินทรีย์สาร มีผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพทางการเกษตร

10.2 ทรัพยากรน้ำ ปริมาณน้ำมีมาก แต่คุณภาพน้ำส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก และการนำมาบริโภค เพราะทางน้ำในลำคลองและน้ำในดินมีคุณสมบัติเป็นน้ำกร่อย

10.3 ทรัพยากรป่าไม้

ในปัจจุบันพื้นที่ป่าสงวนของอำเภอ ได้แปรสภาพเป็นสวนยางพารา และสวนผลไม้ของราษฎรแล้ว

11. การวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพและโอกาสของอำเภอ

อำเภอบางกล่ำ การมองศักยภาพในภาพรวมพอสรุปผลการพัฒนาอำเภอ และปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาอำเภอ ได้ดังนี้

11.1 พื้นที่ของอำเภอมีลักษณะเด่นในการเพาะปลูก ปศุสัตว์ ป่าไม้ ประมง เหมือนแร่เพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในพื้นที่อำเภอมากกว่าร้อยละ 60 มีอาชีพในการทำการเกษตรหรือเกษตรกรรม รายได้หลักของประชาชนในพื้นที่มาจากการทำการเกษตรในอำเภอรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ที่มีความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมสามารถพึ่งพาตนเองในภาวะเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

11.2 ที่ตั้งของอำเภออยู่ในเขตปริมณฑลของอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคใต้ และเป็นเส้นทางผ่านจากจังหวัดสตูลเข้าสู่จังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง จึงมีโอกาในการรองรับและตอบสนองความต้องการในภาคบริการ และมีโอกาสที่จะพัฒนาให้เป็นจุดพักและขนถ่ายสินค้าประเภทผัก ผลไม้ และการปศุสัตว์ เป็นต้น

11.3 พื้นที่อำเภอมีลักษณะเด่นในการเป็นศูนย์ทางการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ระดับประเทศ หรือระดับจังหวัด ที่มีลักษณะถาวร ทั้งที่จดทะเบียน หรือดูแล โดยหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ท่องเที่ยวของเอกชน ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับอำเภอหาดใหญ่ (สำนักงานที่ทำการปกครอง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา, 2555)

ภาคผนวก ข
ประวัติหมอฟันบ้าน

นายจวง ทองแกมแก้ว

ประวัติส่วนตัว

นายจวง ทองแกมแก้ว เกิดที่ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ (ขณะนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2486 อายุ 69 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

นายจวง ทองแกมแก้ว จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ (ขณะนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) จังหวัดสงขลา ส่วนการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้านนั้น เริ่มแรกได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดา คือนายจันทร์ ทองแกมแก้ว ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพร การนวด จับเส้น ต่อกระดูก ไหว้ ภูมิเจ้าที่ ไสยศาสตร์ต่าง ๆ ตอนเป็นเด็กบิดามักใช้ให้ไปเก็บ หาเครื่องยา สับยา และปรุงยาสมุนไพรเพื่อช่วยเหลือคนไข้ ซึ่งบิดาจะให้เงินเป็นค่าตอบแทน เมื่อเห็นบิดารักษาผู้ป่วยหายทำให้มีความสุขเกิดความชอบความสนใจและสั่งสมประสบการณ์เรื่อยมา จึงเป็นเหตุจูงใจให้มาเป็นหมอ ต่อมาได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับยาสมุนไพร และไสยศาสตร์จากคุณตาพุ่ม เจตนากุล (น้องชายของคุณยาย) คุณตาไข่ สุวรรณชาติบ้านเกาะน้ำรอบ (พี่ชายของคุณย่า) คุณลุงดำ สุวรรณชาติบ้านขวนยางและได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจวินิจฉัยโรคและการใช้ยาสมุนไพรจากคุณลุงทองจันทร์ บุญส่งบ้านหัวนอนวัดคูเต่า ซึ่งทุกท่านได้วิชาความรู้มาจากพ่อท่านขวัญวัดบางกล่ำ (วัดชลธาราวาส) และเรียนรู้เรื่องสมุนไพรจากคุณตาพลับ ไม่ทราบสกุลเป็นเพื่อนเกลอของคุณตาไข่ จากหลวงตาห้วยวัดบางลึก และเรียนรู้การทำน้ำมันต่อกระดูกจากพ่อท่านคล้ายวัดดอน ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และได้ศึกษาเพิ่มเติมจากสมาคมเภสัชและอายุเวชแผนโบราณสงขลา (วัดเลียบ) และศึกษาจากตำราต่าง ๆ อีกมาก และปัจจุบันก็ได้ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นหมอพื้นบ้านกับเพื่อนสมาชิกหมอพื้นบ้านและผู้สนใจสมุนไพรชมรมแพทย์แผนไทยเทศบาลตำบลท่าช้างอำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลาเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ ณ วัดดินลาน ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา และกำลังศึกษาเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยเพื่อขอสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากาการแพทย์แผนไทยประเภทเวชกรรมไทย และเภสัชกรรมไทยกับกระทรวงสาธารณสุข

ประสบการณ์การรักษา/ความเชี่ยวชาญ

นายจวง ทองแกมแก้ว เริ่มให้การรักษาผู้ป่วยเมื่ออายุประมาณ 38 ปี เป็นหมอพื้นบ้าน มาประมาณ 31 ปีจนถึงปัจจุบัน โรคที่รักษาที่เชี่ยวชาญ ได้แก่ โรคอัมพฤกษ์-อัมพาต ปวดเมื่อย เหน็บชา เกี่ยวกับเลือดลม ตานชาง โรคไข้ต่าง ๆ และโรคทั่วไปอีกหลายโรค นอกจากการรักษาผู้ป่วยแล้ว นายจวง ทองแกมแก้ว ยังเป็นหมอไหว้เจ้าที่ เป็นพิธีกรในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา มีการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชน เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ในการอบรมแพทย์แผนไทย ของ กศน.บางกล้า การให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชสมุนไพรแก่ อสม. สร้างเครือข่าย และเผยแพร่ความรู้ให้แก่สมาชิกชมรมแพทย์แผนไทยเทศบาลตำบลท่าช้างอำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

รางวัล/เกียรติยศที่ได้รับการยกย่อง

อสม. ดีเด่นตำบลท่าช้าง

นายจำลอง สະกะพันธ์

ประวัติส่วนตัว

นายจำลอง สະกะพันธ์ เกิดที่บ้านท่าเมรุ ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า (ขณะนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2484 อายุ 71 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 18 ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

นายจำลอง สະกะพันธ์ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา ส่วนการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้านนั้น เริ่มแรกได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพรและไสยศาสตร์มาจากคุณตา คล้าย แก้วบุตร ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้าน บ้านนายาว ตำบลบางกล้า และคุณตาเปี่ยม พรหมจรรย์ หมอพื้นบ้าน บ้านห้วยหลอ ตำบลท่าช้าง เมื่ออายุประมาณ 14-15 ปี ได้ติดตามคุณตาไปเก็บเครื่องยา ได้เห็นคุณตาไหว้เจ้าที่ แก้วบาท ขับไล่ผี ได้สังเกตสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ เรื่อยมา จากนั้นก็ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากตำราต่าง ๆ ทั้งตำราที่เกี่ยวกับยาสมุนไพรและตำราในทางโหราศาสตร์ และพิธีกรรม ความเชื่อทางศาสนา นอกจากนี้ก็ได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการรักษาโรคกับหมอพื้นบ้านอื่น ๆ จนมีความรู้พอที่จะช่วยรักษาผู้ป่วยได้ เห็นผู้ป่วยมีความทุกข์ทรมานเกิดความสงสารอยากช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ ให้หายจากโรคร้ายไข้เจ็บ จึงเป็นเหตุให้มาเป็นหมอและปัจจุบันก็ได้ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นหมอพื้นบ้านกับเพื่อนสมาชิกหมอพื้นบ้านและผู้สนใจสมุนไพรชมรมแพทย์แผนไทยเทศบาลตำบลท่าช้างอำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลาเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ ณ วัดดินลาน ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา และกำลังศึกษาเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยเพื่อขอสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทเวชกรรมไทย และเภสัชกรรมไทยกับกระทรวงสาธารณสุข

ประสบการณ์การรักษา/ความเชี่ยวชาญ

นายจำลอง สະกะพันธ์ เริ่มให้การรักษาผู้ป่วยเมื่ออายุประมาณ 58 ปี เป็นหมอพื้นบ้านมาแล้วประมาณ 12 ปีจนถึงปัจจุบัน โรคที่รักษาที่เชี่ยวชาญ ได้แก่ โรคเกี่ยวกับลม ริดสีดวง และปวดเมื่อย นอกจากการเป็นหมอพื้นบ้านด้านการใช้สมุนไพรแล้ว ปัจจุบัน นายจำลอง สະกะพันธ์ ยังเป็นหมอไหว้เจ้าที่ ทำขวัญข้าว ผูกดวงชะตา คูดฤกษ์ยามในการประกอบพิธีต่าง ๆ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเป็นหมอพื้นบ้านให้แก่สมาชิกชมรมแพทย์แผนไทยเทศบาลตำบลท่าช้างอำเภอ

บางกล้า จังหวัดสงขลา เป็นกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 18 ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา
และเป็นผู้ผลิตชาใบขลุ่ยจำหน่าย

พระครูทิม ฐมฺมวฑฺฒโฑ

ประวัติส่วนตัว

พระครูทิม ฐมฺมวฑฺฒโฑ (นามสกุลเดิม บุญส่ง) เกิดที่บ้านขวนขาง ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า (ขณะนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2477 อายุ 78 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 82 หมู่ที่ 5 (วัดท่าเมรุ) ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

พระครูทิม ฐมฺมวฑฺฒโฑ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านขวนขาง ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า (ขณะนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) จังหวัดสงขลา ส่วนการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้านนั้น เริ่มแรกได้รับการถ่ายทอดมาจากโยมบิดา คือนายทอง บุญส่ง ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้านเกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพร ตั้งแต่เด็กจนโตจำได้ก็เห็นบิดารักษาผู้ป่วยมาตลอดบางครั้งบิดาใช้ให้ไปเก็บไปหาเครื่องยา สับยา และปรุงยาสมุนไพร เพื่อช่วยเหลือคนไข้ เกิดความชอบความสนใจเกี่ยวกับสมุนไพรมาตั้งแต่เด็ก และสั่งสมประสบการณ์เรื่อยมา จึงเป็นเหตุจูงใจให้มาเป็นหมอ เมื่ออายุ 36 ปี ได้บวชเป็นพระภิกษุ ณ วัดดอน ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แต่มาจำพรรษาอยู่ประจำ ณ วัดคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อมีเวลาว่างก็จะมาเรียนและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจวินิจฉัยโรค การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ที่บ้านของคุณลุงทองจันทร์ บุญส่ง (พี่ชายของโยมบิดา) บ้านห้วยอนวัดคูเต่า ซึ่งเป็นแพทย์ประจำตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล้า (สมัยนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) ซึ่งทั้งโยมบิดาและคุณลุงทองจันทร์ บุญส่งต่างก็ได้รับความรู้มาจากพ่อท่านขวัญวัดบางกล้า (วัดชลธาราวาส) ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลาอีกต่อหนึ่ง นอกจากนั้นก็ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากตำราต่าง ๆ ปัจจุบันพระครูทิม ฐมฺมวฑฺฒโฑ ได้อยู่จำพรรษา ณ วัดท่าเมรุ ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

ประสบการณ์การรักษา/ความเชี่ยวชาญ

พระครูทิม ฐมฺมวฑฺฒโฑ เริ่มให้การรักษาผู้ป่วยเมื่ออายุประมาณ 18 ปี เป็นหมอพื้นบ้านมาประมาณ 50 ปี ปัจจุบันเลิกรักษาผู้ป่วยมาประมาณ 10 ปี เนื่องจากมีปัญหาทางสายตา โรคที่เขารักษาที่เชี่ยวชาญ ได้แก่ โรคไข้ต่าง ๆ โรคเกี่ยวกับสตรีมีครรภ์ โรคชักในเด็ก และโรคริดสีดวง โรคลมประสาทหัวใจ (หัวใจอ่อน) เป็นต้น

นางสาวสุติมา หมัดอะดัม

ประวัติส่วนตัว

นางสาวสุติมา หมัดอะดัม เกิดที่ตำบลบ้านหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2520 อายุ 35 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 42/1 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

นางสาวสุติมา หมัดอะดัม จบการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2545 ส่วนการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้านนั้น เริ่มต้นจาก ตาของแม่ชื่อ นายอาหลี หมัดอะดัม ซึ่งเป็นหมอต่อกกระดูก และมีโต๊ะเป็นหมอดำยา ชื่อว่า โต๊ะยะ หมัดอะดัม อยู่บ้านใน thôn ตำบลบ้านหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา โดยมี นางเสาท๊ะ หมัดอะดัม ซึ่งเป็นมารดาของตนได้เป็นลูกมือให้เวลารักษาผู้ป่วย บางครั้ง ตาจะใช้ให้ ต่อกกระดูกวัว และนวดไก่ที่เจ็บป่วย ซึ่งหายจากการเจ็บ และโต๊ะยะจะให้มารดาช่วยตัดสายสะดือ ผูกกุน (ผูกมดลูก) ของหญิงหลังคลอด นางสาวสุติมา หมัดอะดัม ได้เห็นวิถีชีวิตของครอบครัว ที่ผูกพันอยู่กับการดูแลสุขภาพของเพื่อนบ้านและญาติมิตรมาตลอด และเห็นว่าการมีส่วนร่วม ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ตลอดจนถึงญาติและเพื่อนบ้านในชุมชนนั้น จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีบุคคลในชุมชนเป็นผู้นำหลักในการดูแลสุขภาพ โดยมีจำต้องพึ่งพาสถานพยาบาลของรัฐ แต่เพียงอย่างเดียว ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ไปอย่างต่อเนื่อง และการได้เข้ารับการศึกษาทั้งทางศาสนาและอาชีพ จึงทำให้ตัดสินใจที่จะสืบทอด เจตนารมณ์ของครอบครัวมาเป็นหมอฟันบ้าน นอกจากความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับถ่ายทอด มาจากบรรพบุรุษแล้ว นางสาวสุติมาก็ได้สำเร็จการศึกษา วิชาชีพการดูแลสุขภาพวิถีไทยหลักสูตร การรักษาผู้ป่วยอัมพฤกษ์-อัมพาต จากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพวิถีไทย เมื่อปี 2547 สำเร็จการฝึกหลักสูตร การฝึกยกระดับฝีมือ สาขานวดไทยเพื่อสุขภาพ จำนวน 150 ชั่วโมง พ.ศ.2550 และหลักสูตรการฝึก ยกระดับฝีมือ สาขาการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ จำนวน 60 ชั่วโมง พ.ศ.2551 จากสถาบันพัฒนาฝีมือ แรงงานภาค 12 สงขลา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และนอกจากนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ แพทย์แผนไทยและสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยจาก กระทรวงสาธารณสุขได้ทั้ง 4 ประเภท คือ ประเภทเภสัชกรรมไทย เวชกรรมไทย ผดุงครรภ์ไทย และการนวดไทย และได้ศึกษาการแพทย์แผนไทยจนจบปริญญาตรีแพทย์แผนไทยบัณฑิต จาก

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อ พ.ศ.2552 นอกจากนี้ก็ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทั้งจากหนังสือ ตำราต่าง ๆ และจากอินเทอร์เน็ต

ประสบการณ์การรักษา/ความเชี่ยวชาญ

นางสาวสุติมา หมัดอะดัม เริ่มให้การรักษาผู้ป่วยเมื่ออายุประมาณ 11 ปี โดยรักษาเพื่อนนักเรียนที่สะบ้าเข้าหลุดให้เป็นปกติได้ จึงทำให้เป็นที่รู้จักของคนในละแวกนั้น นางสาวสุติมา หมัดอะดัม เป็นหมอฟันบ้านมาประมาณ 24 ปีจนถึงปัจจุบัน โรคที่รักษาที่เชี่ยวชาญ ได้แก่ โรคใช้ต่าง ๆ โรคเกี่ยวกับสตรี การดูแลสุขภาพหญิงก่อนคลอดและหลังคลอด การนวด และจับเส้น นอกจากนี้เป็นหมอฟันบ้านแล้ว นางสาวสุติมา หมัดอะดัม ยังเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรให้กับกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนสอนศาสนา ในพื้นที่ตำบลบ้านหาร กลุ่มนักเรียน อย.น้อยโรงเรียนบ้านหาร กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขทั่วไป และกลุ่มเด็กครัวเรือนในชุมชนบ้านคู และการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยผ่านทางรายการ วิทยุชุมชนของเครือข่ายวิทยุชุมชนในท้องถิ่น และการเผยแพร่ความรู้ผ่านทาง E-mail.sutimamat@thaimail.com, Http://www.sutima.myokhost.com นางสาวสุติมา หมัดอะดัม เคยดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหมู่บ้าน และกรรมการมัสยิดบ้านคู ปัจจุบันเป็น อสม. หมู่ที่ 1 (บ้านคู) ตำบลบ้านหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา และเป็นผู้รับอนุญาตสถานพยาบาล หาบิเบฮ์คลินิกแพทย์แผนไทยบางกล่ำ อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

รางวัล/เกียรติยศที่ได้รับการยกย่อง

อสม. ดีเด่นสาขาการแพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับเขต และระดับภาค ปี 2551

นางสุภาพ รุลปักษ์

ประวัติส่วนตัว

นางสุภาพ รุลปักษ์ เกิดที่ตำบลบางกล้า (ขณะนั้นยังเป็นอำเภอหาดใหญ่) อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2507 อายุ 48 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 51/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

นางสุภาพ รุลปักษ์ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จากศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา ส่วนการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้านนั้น เริ่มแรกได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดา คือนายประสงค์ จุลนิล ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพร การนวด จับเส้น และต่อกระดูก บิดาได้รับความรู้ดังกล่าวมาจากตีกี คือ นายกุ่มเอียน นั้นเขา ตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ บิดาจะใช้ให้ไปเก็บหาเครื่องยา ลับยา และปรุงยาสมุนไพร เห็นบิดารักษาผู้ป่วยกระดูกแตกหัก ด้วยการเข้าเฝือกไม้ไผ่การใช้น้ำมัน และคาถา มาตั้งแต่เด็ก และสั่งสมประสบการณ์เรื่อยมา ประกอบกับสงสารผู้ป่วยและอยากจะรักษา วิชาความรู้ของบรรพบุรุษเอาไว้มิให้สูญหาย จึงเป็นเหตุจูงใจให้มาเป็นหมอ ต่อมาได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย โดยผ่านการอบรมหลักสูตรวิชาแพทย์แผนโบราณสาขาเภสัชกรรมไทย จากสมาคมเภสัชและอายุรเวชแผนโบราณ สงขลา (วัดเลียบ) ปี พ.ศ.2537 และนอกจากนี้ก็ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ และตำราต่าง ๆ

ประสบการณ์การรักษา/ความเชี่ยวชาญ

นางสุภาพ รุลปักษ์ เริ่มให้การรักษาผู้ป่วยเมื่ออายุประมาณ 30 ปี เป็นหมอพื้นบ้านมา ประมาณ 18 ปี โรคที่รักษาที่เชี่ยวชาญ ได้แก่ โรคปวดเมื่อย เกี่ยวกับเส้น ข้อเคล็ด ต่อกระดูก นอกจากนี้ นางสุภาพ รุลปักษ์ เคยดำรงตำแหน่งอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานหมู่ที่ 3 ตำบลบางกล้า และประธานอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานหมู่ที่ 3 ตำบลบางกล้า ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข โรงพยาบาลบางกล้า เคยดำรงตำแหน่งแพทย์ประจำตำบลบางกล้า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางกล้า และปัจจุบันเป็นประธานกลุ่มสตรีตำบลบางกล้า คณะกรรมการสหกรณ์อำเภอบางกล้า คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลบางกล้า (ชมรมสร้างสุขภาพระดับ 3) เป็นกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ และอาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลบางกล้า

รางวัล/เกียรติยศที่ได้รับการยกย่อง

แม่ตัวอย่าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ.2542

แพทย์ประจำตำบลยอดเยี่ยม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ.2543 และ 2547

เข็มเชิดชูเกียรติ “คนดีศรีสงขลา” ปี พ.ศ.2544

อสม. ดีเด่น ประจำหมู่บ้าน ปี พ.ศ.2547 และ 2548

อสม. ดีเด่น ประจำตำบล ปี พ.ศ.2549

ภาคผนวก ค

คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

คาถาเสกปรุ้งยาของหมอพื้นบ้าน อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา

นะโมตัสสะ ณะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (ว่า3จบ)

คาถาประกาศชุมนุมเทวดา ว่าดังนี้

สาธุ สักเค กามะ จะรูเป กิริสิขะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมานะ ทีเป รัฎฐะ จะคามะ ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมหิเขตเต ภูมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักกะกันชัพพะ นาคา ตัญญันตาสันตักเยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโวเมสุณันตุ รัมมัสสะวะนะกาโลอะยัมกะทัน ตา รัมมัสสะวะนะกาโลอะยัมกะทันตา รัมมัสสะวะนะกาโลอะยัมกะทันตา

คาถาสักกัตวา ว่าดังนี้

สักกัตวา พุทธะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง หิตังทเวะ มะนุสสานัง พุทธะ เตชะนะ โสตถินา นัสสันตุ ปัททะวา สัพเพ ทุกขา วุปะสะเมนตุเม

สักกัตวา รัมมะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง ปริพาหุปะสะมะนัง รัมมะเตชะ นะ โสตถินา นัสสันตุ ปัททะวา สัพเพ ะยา วุปะสะเมนตุเม

สักกัตวา สังฆะระตะนัง โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง สังฆะ เตชะนะ โสตถินา นัสสันตุ ปัททะวา สัพเพ โรคา วุปะสะเมนตุเม

คาถาสัพพาสี ว่าดังนี้

สัพพาสีวิสะชาตินัง ทิพพะมันตา คะทังวิยะ ยันนาเสติ วิสังโฆรัง เสตัญจาปี ปะริสสะ ยัง อาณักเขตตัมหิ สัพพัตถะ สัพพะทา สัพพะปาณินัง สัพโสปี นิวาเรติ ปะริต ตัมกะณามะเห (เมื่อ ลงท้ายให้เปลี่ยน เห เป็น หาย) หรือ

เมื่อตั้งนะ โม 3 จบ และกล่าวคาถาประกาศชุมนุมเทวดาเสร็จแล้วจะเสกด้วยคาถาบท ต่อไปนี้ก็ได้

คาถาทะวัตติงสาการะปาโล ว่าดังนี้

อตถิ อิมัสสมิง กายะ เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ มังสัง นะหารู อัญญี อัญญิมัญชัง วิกัง หะทะยัง ยะกะนัง กิโลมะกัง ปิหะกัง ปุปผาสัง อันตัง อันตะคุณัง อุทะริยัง ะริสัง ปิต ตัง เสมหัง ปุพโพ โลหิตัง เสโท เมโท อัสสุ ะสา เขโพ สังฆาณิกา ละสิกา มุตตัง มัตถะเก มัตถะลุงคันติ ฯ (จวง ทองแถมแก้ว, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2555)

ภาคผนวก ง

ชื่อตัวยาสมนไพรบางชนิดที่หมอพื้นบ้านนำมาใช้ในการรักษาโรคอัมพฤกษ์-อัมพาต

ชื่อตัวยาสมนไพรบางชนิดที่หมอพื้นบ้านนำมาใช้ในการรักษาโรคอัมพฤกษ์-อัมพาต

1. รากมะเดื่อชุมพร	29. รากทนต์
2. รากชิงช้า	30. พริกไทย
3. รากเท้าชายหม่อม	31. กระเทียม
4. รากคนทา	32. การบูร
5. รากย่านาง	33. หัสคุณเทศ
6. แก่นขี้เหล็ก	34. ดอกดีปลี
7. เถาวัลย์เหล็ก	35. ใบสะเดา
8. ว่านสากเหล็ก	36. รากเจตมูลเพลิง
9. พญามือเหล็ก	37. รากชำพลู
10. ลูกสมอไทย	38. ผลกระดอม
11. ลูกสมอพิเภก	39. กะทือ
12. ลูกสมอเทศ	40. กระวาน
13. ลูกมะขามป้อม	41. ว่านนํ้า
14. ใบมะกา	42. ชิงแห้ง
15. รากทองแตก	43. กานพลู
16. หัวเห้วหมู	44. โกรฐสอ
17. เถาบอระเพ็ด	45. โกรฐพุงปลา
18. ขมิ้นอ้อย	46. น้ำประสานทอง
19. โกรฐน้ำเต้า	47. เกลือทะเล
20. เทียนดำ	48. ชิง
21. เทียนแดง	49. รากทรงบาดาล
22. เทียนขาว	50. สักชี
23. เทียนข้าวเปลือก	51. ส้มกุ่มน้อย
24. เทียนตาตึกแตน	52. โลกกระออม
25. ยาดำ	53. เถาสะค้าน
26. ฝักราชพฤกษ์	54. ส้มกุ่มใหญ่
27. เถาวัลย์เปรียง	55. แก่นปฐู
28. มหาหิงค์	56. แสมสาร

57. แสมทะเล	82. ลูกจันทน์
58. แก่นมะเกลือ	83. จันทน์แดง
59. ฝักเสี้ยนผี	84. จันทนา
60. สนิมจากเนื้อเหล็ก	85. ผิวมะกรูด
61. โศกกระสุน	86. ขอนคอก
62. ดอกสารภี	87. โกฎุพาลัมพา
63. ยาข้าวเย็นเทศ	88. อำพันทอง
64. เกสรบัวหลวง	89. ดอกจันทน์
65. โกฎุหัวบัว	90. จันทน์ขาว
66. โกฎุเขมา	91. จันทน์ชะมด
67. โกฎุเซียง	92. อบเชยไทย
68. โกฎุกระดุก	93. กฤษณา
69. ดอกมะลิ	94. กระดำพิก
70. ดอกพิศุล	95. ไพล
71. ดอกบุนนาค	96. ว่านนางคำ
72. เทียนเขาวพาลี	97. น้ำมันมะพร้าว
73. แก่นสน	98. ใบมะขาม
74. เทพทาโร	99. ใบส้มป่อย
75. ลูกผักชี	100. ใบหนาด
76. ผลมะตูมอ่อน	101. ขมิ้นชัน
77. ชะลูด	102. ตะไคร้
78. อบเชยเทศ	103. พิมเสน
79. เปลือกสมุลแว้ง	104. เมนทอล
80. เปราะหอม	105. น้ำมันงา
81. เปลือกหอม	

ภาคผนวก จ

ประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

ประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมอพื้นบ้านอำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมอพื้นบ้าน

ประวัติส่วนตัว

1. ชื่อ -นามสกุล.....
2. สถานที่เกิด.....วัน เดือน ปีเกิด.....อายุ.....
3. ที่อยู่ปัจจุบัน.....

ประวัติการศึกษา

1. การศึกษาทั่วไป.....
2. การศึกษาด้านแพทย์แผนไทยหรือแพทย์พื้นบ้าน.....
3. เหตุจูงใจให้มาเป็นหมอ.....

ประสบการณ์การรักษา/ความเชี่ยวชาญ

1. เริ่มรักษาผู้ป่วยครั้งแรกเมื่ออายุ.....
2. เป็นหมอพื้นบ้านมาแล้วกี่ปี.....
3. โรคที่รักษาที่มีความเชี่ยวชาญ.....

รางวัล/เกียรติยศที่ได้รับการยกย่อง

ประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์
ภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้านในด้านการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค
ของอำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 1 ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค

1. หมอมีความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรคหรือความเจ็บป่วยอย่างไรบ้าง

.....
.....

2. หมอมีความเชื่อเกี่ยวกับตัวยาสมุนไพรที่นำมาใช้ในการรักษาโรคอย่างไรบ้าง

.....
.....

3. หมอมีความเชื่อเกี่ยวกับการนำสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรคอย่างไรบ้าง เช่น

3.1 การเก็บตัวยาสมุนไพรที่นำมาใช้ในการรักษาโรค มีความเชื่ออย่างไรบ้าง

.....
.....

3.2 การเตรียมตัวยาสมุนไพรที่นำมาใช้ในการรักษาโรค มีความเชื่ออย่างไรบ้าง

.....
.....

3.3 วิธีการปรุงยาสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรค มีความเชื่ออย่างไรบ้าง

.....
.....

3.4 วิธีการใช้ยาสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรค มีความเชื่ออย่างไรบ้าง

.....
.....

3.5 การเก็บรักษายาสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรค มีความเชื่ออย่างไรบ้าง

.....
.....

4. หมอมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมหลังการรักษาโรคด้วยการใช้สมุนไพรหรือไม่อย่างไรบ้าง

.....
.....

ส่วนที่ 2 วิธีการรักษาโรคด้วยการใช้สมุนไพร

1. หมอมีวิธีการตรวจวินิจฉัยโรคอย่างไรบ้าง เช่น การซักประวัติอย่างไร ตรวจร่างกายและจิตใจอย่างไร และวินิจฉัยโรคอย่างไร

.....
.....

2. หมอมีวิธีการรักษาโรคอย่างไรบ้าง เช่น กรณีผู้ป่วยเป็นเหน็บชา ปวดเมื่อย ไข้ตัวร้อน ไข้มีเม็ดท้องเสีย ท้องผูก เป็นต้น มีวิธีการรักษาอย่างไร

.....
.....

3. หมอมีข้อห้าม/ข้อแนะนำให้ผู้ป่วยปฏิบัติตนในระหว่างการรักษาหรือไม่อย่างไรบ้าง

.....
.....

4. หมอมีการติดตามผลของการรักษาโรคหรือไม่อย่างไรบ้าง

.....
.....

กรณีศึกษา: วิธีการรักษาโรคอัมพฤกษ์-อัมพาตของหมอฟันบ้านและผลของการรักษา

1) หมอเชื่อว่าโรคอัมพฤกษ์-อัมพาตเกิดจากสาเหตุใดบ้าง และลักษณะอาการของโรคเป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....

2) หมอมีวิธีการรักษาโรคอัมพฤกษ์-อัมพาตอย่างไรบ้าง

.....
.....

3) หมอมีข้อห้าม/ข้อแนะนำสำหรับผู้ป่วยโรคอัมพฤกษ์-อัมพาตหรือไม่อย่างไรบ้าง.....

.....
.....

4) หลังการรักษาโรคอัมพฤกษ์-อัมพาตกับหมอฟันบ้านผู้ป่วยมีอาการเป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....

